

Pomladni mrazovi.

V.

Roger in Jernejček sta bila sama doma. Gospodar se je bil zarano odpeljal z Jelico v Beljak po opravkih; stara dekla pa, ki je bila pravzaprav gospodinja pri vdovcu Morniku, je odšla v vas k svoji znanki.

Molčeči pomočnik je urno šival; kajti Mornik mu je zabičal, da mora še ta teden izvršiti obleko ložniškemu županu, ki je bil jako strog in natančen mož. Jernejček pa je krpal raztrgane hlače vaškega črevljarja Veselička.

Zunaj je sijalo gorko poletno solnce in nad zemljo je plaval truden mir

„Jernej, hodi mene kupiti cigarete!“ se je oglasil naenkrat Roger, ki je jako težko govoril slovenski jezik, „tu imeti deset krajcarjev, a pet pridejo nazaj.“

Deček je vzel hitro klobuk in stekel proti vasi. —

Na sredi Ložnice, ki šteje nekaj nad sto hiš, se dviguje ponosno županovo poslopje. — Župan Zevnik je bil obenem tudi kupec in njegovo blago je bilo znano dalečokrog po vaseh. Pri njem je služil Dolenčev Janez.

Ko je stopil Jernejček iz prodajalne, je naletel na svojega rojaka.

„Bog te živi!“ je pozdravil Janez mladega tovariša. „Kako pa kaj?“

„Bo že za silo“, je odvrnil Jernejček, „samo, ko bi tako dogočas ne bilo! Kako pa tebi?“

„Eh, meni se pa zdi tukaj vse tako neumno, da bom pobral še ta teden svoja šila in kopita in z največjimi koraki zbežal v Beljak, da me najhitreje vlak odnese domov. — Škrat ga vedi, kaj mi je pravzaprav! Jesti imam dosti, piti tudi; a pri vsem tem mi ne gre iz glave naša gorenjska stran, ki je že mesec dni nisem videl. — Kar šel bom, pa bo vse dobro!“

Po teh besedah je šel zlovoljen v hišo, a Jernejček je hitel domov. —

Na koncu vasi je stalo nekaj vaških paglavcev, ki so se pri Jernejčkovem prihodu začeli smeјati in delati različne opazke o neumnem Kranjcu, ki nima toliko poguma, da bi se zlasal ž njimi. Jernejček se ni zmenil zanje, ampak je pospešil svoje korake.

Dečki pa so se spustili v krohot in marsikatera zabavlјica je letela za njim. Toda bil je že predaleč, da bi jih bil mogel čuti — sicer mu je bilo pa tudi malo mar, kaj mislijo o njem taki paglavci, ki drugega ne vedó kot delati staršem jezo in krasti ljubemu Bogu zlati čas . . .

Toda dečki so kmalu pozabili na Jernejčka. Jeli so se posvetovati, kako bi najlepše preživeli ta lepi dan. Eden izmed njih je sprožil misel, naj bi vzeli svoje loke in pušice in šli v gozd strelјat divjačino.

Z burnim krikom so vspreјeli ta predlog in se razkropili vsak na svoj dom iskat lokov in pušic, ki so jih bili skrili v varnih kotičkih —

Medtem pa je prispel Jernejček domov, kjer ga je že čakal Roger temnega obraza.

„Kje tako dolgo biti?“ je zarezal nad njim.

„Saj sem hitel, kolikor sem mogel“, jecljal je Jernejček ves preplašen.

„Daj cigarete!“ je zamomljal pomočnik, „in groš!“

Jernejček je segel zdaj v ta, zdaj v oni žep — a petice ni mogel najti nikjer. — Čudno! V ravno ta žep jo je bil dejal še v prodajalni, tega se natančno spominja. Ali kam je prešla? . . . Ah, morebiti jo je izgubil med potom, ko je tako hitro tekel? — Toda ne — izgubiti je ni mogel, je ni smel, kajti to bi bilo grozno! . . . Toda kje je? —

Ubogi deček je iskal ves obupan po žepih . . . Roger pa ga je gledal s sovražnimi očmi, v katerih je blestelo nekaj. Srd ali porogljivost, tega ni mogel Jernejček v tistih trenutkih dognati.

Pomočnik je vstal in deček se je stresel strahu.

„Fant, kje groš?“ je zarohnel nad njim in ga prijel za ramo.

Jernejčku so stopile solze v oči . . . Nehal je iskati, saj je bilo vse zaman! — Prišel je do prepričanja, da je izgubil petico in svest si je bil, da bo prišlo zdaj nekaj, kar je pričakoval že zdavnaj. Bil je popolnoma v oblasti sirovega človeka, ki ni poznal nobenega usmiljenja . . . Mrzel pot mu je stopil na čelo . . . Ah, ko bi bil vsaj gospodar doma, ali vsaj dekla, da bi ga branila pred temi zlobnimi rokami! Tako pa je bil sam in Roger stori lahko z njim, kar hoče, in nihče ne bo zvedel tega . . .

„Kje je groš?“ ponovi pomočnik in v tistem trenutku že začuti Jernejček njegovo mrzlo roko na svojem licu — — Po glavi mu je zašumelo in pred očmi mu je vstala neka svetloba, kot bi ga bilo obsijalo solnce, in vse se je zavrtelo pred njim . . .

„Ne vem, kam je prišel“, je zajokal na glas.

A Rogerja niso ganile ne besede ne solze. Srdito je stresel dečka in sikal:

„Bôs, bôs? — Ti ne vedeti . . . Le čakaj, ti . . . ti! — Kje je groš?“

Jernejček se je skušal izviti iz trdih pomočnikovih rok — a te so ga tiščale tako krepko, da ga je bolelo vse, vse . . . Misлил je, da ga popolnoma strè ta srditi Nemeč. Polastil se ga je neizrečen strah.

„Oh, pustite me, prosim, pustite me!“ je klical in trepetal po vsem životu. „Saj nisem zapravil petice, Bog mi je priča, da je nisem! . . . Izgubil sem jo na potu, verjemite mi, o, verjemite!“ . . .

A razjarjeni pomočnik si ni dal ničesar dopovedati. Proseči dečkov pogled ga je razljutil še bolj.

„Ti . . . ti, krokar! Ti . . . ti, vran!“ je renčal in stresal dečka za lase in ga suval s težko nogo.

Jernejček je uvidel, da je vse zaman, da je izgubljen . . . V glavi mu je šumelo vse in trudna slabost se ga je polastila tako, da ni mogel več stati na nogah. — Brez glasu je zdrknil na tla . . .

Hipoma se mu je zazdelo, da je stopila k njemu Minica. — Svojo gorko roko mu je položila na blede čelo in ga gledala tako veselo, tako prijazno . . . „Jernejček, pojdi z mano, greva tja gori!“ in pokazala je proti nebesom, a v tistem trenutku so zrastle Minici peroti, tako bele, tako krasne, da se več ni upal ozretj vanjo . . . Ne, ne! — Pa saj to ni Minica

— to je angel, ki je prišel ponj, da ga odpelje v večni raj! Ves blažen zapre oči — a naenkrat začuti na čelu mrzlo roko . . . in vzdrami se —

Nad njim se je sklanjal Roger, in njegov obraz je bil ves plašen; kajti obšel ga je bil že strah, kaj bo ž njim, če se ne vzdrami, ki ga je udaril v svoji jezi tako nesrečno po sencih.

Toda komaj je Jernejček odprl oči, že je izginil oni izraz strahu s pomočnikovega obraza, zlobno kakor prej upre svoj pogled v dečka.

„Vstani gori, če ne, ti zopet pomagati!“ mu zagrozi odurno.

Jernejček hitro spozna, kaj se je bilo ž njim zgodilo. V glavi mu je še vedno šumelo in po vsem telesu ga je bolelo tako, da se ni mogel dvigniti s tal.

A ko je začul pomočnikov osorni glas, se je zbal, da se ga Roger zopet ne loti. Napel je vse svoje moči — počasi je vstal in se z največjo težavo privlekel do bližnjega stola.

Roger je stopil k njemu in mu podal kupico vode; a na obrazu se mu je bralo, kako težko je storil to dobro delo.

Jernejček je hlastno spil bistro tekočino in malo mu je odleglo. Vendar se je še vedno tresel po vsem životu — bilo mu je pri srcu tako težko, tako bolno . . .

„A nikomur ne povedati!“ je grozil Roger, „drugače . . .“ in pokazal mu je svojo pest.

Deček se je stresel še bolj in komaj slišno zašepetal: „Nikomur . . .“

VI.

Roger je bil vesel, da se mu je izteklo vse brez slabih posledic; vendar ni maral kazati tega veselja na svojem obrazu. Toda v sirovem srcu ni začutil nikakšnega kesanja nad svojim nečloveškim dejanjem. Nasprotno — neka zadovoljnost ga je obšla, da je mogel vendar enkrat izliti vse svoje sovraštvo nad dečkom, katerega je črtil iz dna svoje duše. Zakaj? Tega menda niti sam ni vedel.

Jernejčku se je v nekolikih urah vrnila prejšnja moč, le glava ga je še vedno bolela in ves bled je bil.

Tiho je sedel na svojem stolu in šival . . . Da, preteklo je šele sedem dni, odkar je zapustil svoj dom in privadil se je nekoliko novim razmeram. Čutil je, da bo kmalu zadovoljen in srečen, zlasti, ko ravna gospodar ž njim tako prijazno. In Elica tudi. Vsako stvar mu pokaže in kramlja ž njim tako domače, kakor bi bila njegova sestra. — Kako hitro bi bežale ure, dnevi in leta, in on bi bil ves zadovoljen in vesel . . .

A danes mu je prišlo bridko spoznanje, da se je varal, grenko varal! — Moj Bog, ali je treba v njegovi bližini tega groznega človeka, ki nima srca? Ali je res zaslužil, da je ravnal tako živinsko ž njim?

Jernejček je mislil in mislil . . . Da je izgubil petico, ali je bil on kriv? Saj se spominja, da jo je dobro spravil v žep — — Ne, ne! On ne more pomagati, če mu je padla iz žepa, ko je hitel nazaj, da ne bi prišel pre-

pozno in s tem razjezil brezsrčnega pomočnika . . . Ne, ni kriv! — In za ta pogrešek tolika kazen, njemu, ki je nedolžen, popolnoma nedolžen! Ah, kaj bo še le prihodnje dni! . . .

Jernejčka se je polastil nanovo strah pred življenjem, ki ga čaka pri Rogerju. — A kaj naj stori, da bi ušel njegovim pestem? Naj pové vse mojstru? Ne, ne — to bi bilo še huje! Prepričan je, da ga razsrjeni pomočnik ubije, — drugega ne pričakuje od njega. — Ne, mojstru ne sme ničesar povedati! . . . Naj ostane v takem življenju, polnem straha, polnem trpljenja? Tudi tega ne more . . . A kaj mu še preostaje?

Deček je nehal šivati; kajti roke so mu zdrknile na kolena. Njegove oči so splavale daleč, daleč proti zahodu k temnim goram, kojih vrhovi so mehko žareli v zlatih solnčnih žarkih . . . Zazdelo se mu je, da tam gori drhti nekaj, in zazdelo se mu je, da je to roka, ki mu miga k sebi, ki ga vabi k sebi . . . A po kaj naj gre tja gori? Vse je tako temno, tako zapuščeno med gostimi lesovi, kjer se sprehaja le kaka divja žival brezskrbno po gošči . . .

Da bi stopil na tiste vrhove, kamor ga vabijo solnčni žarki, kaj bi videl? Nad njim bi se razpenjalo jasno nebo, krog njega bi se igrali srebrni žarki kakor tu — vse kakor tu . . . Toda ne — pod sabo bi videl znano dolino in v znani dolini ljubo rodno vas in hišo, po kateri tako hrepeni! — Da, da, vse to bi videl — zrl bi na beli potok, na zelene travnike, zrl bi na sive snežnike, na rodno vas in vse bi pozabil. — Le dom bi mu plaval pred očmi in ga klical, klical: „Pridi! . . . pridi!“ . . .

S hrepenečim očesom je strmел deček na daljne planine in v srcu mu je vstalo neko neznano, sladko čuvstvo . . . Krog temnih vrhov so še vedno trepetali solnčni žarki in mu migali hitreje, vedno hitreje — — Jernejček je začutil, da mu vstaja v duši nekaj, ki raste, vedno bolj raste, in zazdelo se mu je, da čuti globoko v srcu glas: „Domov . . . domov!“ . . .

Njegove žalostne oči so zažarele in na bleda lica mu je legla lahna rdečica. V srcu mu je vedno bolj raste tisti glas, ki se je naposled izpremenil v radostno melodijo: „Domov . . . domov!“ . . .

Jernejček je spet nemirno prijel šivanko in še nemirneje šival. A doli globoko v srcu je še vedno čutil tisti glas in njegove ustne so ponavljale tiste besede: „Domov . . . domov!“ . . .

* * *

Popoldne se je vrnil Mornik z Elico iz Beljaka.

Mala deklica je bila pri taki volji kot še nikdar. Ves njen obraz se je svetil od veselja, ko je priletela k Jernejčku in mu začela pripovedovati o vsem, kar je videla v mestu. Dasi ni bila danes prvič tam, se ji je vendar zdelo vse kakor novo.

„Oh, no, Nejček, prinesla sem tudi tebi nekaj!“ je prekinila naenkrat svoje pripovedovanje in stekla k mizi in razvila zavojček, ki ga je prinesla s sabo iz Beljaka.

Jernejček je radoveden stopil za njo. Nehöté se je moral smehljati deklici, ki je z veliko vnemo iskala po zavojčku. Naposled je vendar našla, kar je iskala.

Deček je zagledal lično knjižico in bral na njej napis: „Nedolžnim srcem.“ Radoveden je začel listati po nji — in naproti so se mu smehljali mladi obrazi, polni sreče, polni nedolžnosti . . .

„Oh, kako je to krasno!“ je vzkliknil ves radosten.

„Kajneda?“ se je nasmehljala Elica. „In to je tvoje. — Veš, papa so mi dali dve kroni in mi rekli, naj kupim, kar mi najbolj ugaja. Ko sva bila v knjigarni, sem videla to knjigo in sem dejala: „Nejčkova naj bo, da bo tudi vesel, kakor sem jaz.“ Papa so me pobožali in rekli: „Elica, prav, da si usmiljena do sirot!“

V tem je stopil k njima Mornik in ko je zagledal blede Jernejčkov obraz, ga je vprašal skrbno:

„Ali si bolan, Jernejček? — Ali ti je tako dolgčas pri nas?“

Za hip je prešinila dečka misel: Kaj, ko bi povedal vse? Potem bi bilo morebiti vse dobro . . . Toda ozrl se je na Rogerja in ta ga je gledal žugajoče, srdito — in dobra misel je zopet izginila.

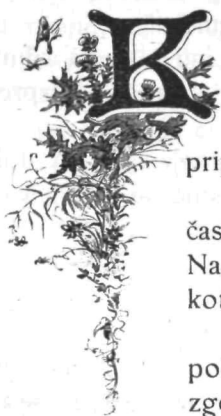
„Ne . . . gospod, nisem bolan“, je odgovoril počasi; a bilo mu je tako težko, da bi se bil najrajše razjokal.

Toda izkušeni gospodar je takoj spoznal, da nekaj dečka teži; sklenil je, natančno ga opazovati . . .

(Dalje prih.)

Majnikov prihod.

Krasni zadnji dan aprila se je končaval še z lepšim večerom. Po zahodni polovici neba se je bila razlila večerna zarja, zadnji pozdravi zahajajočega solnca. Večer je bil zares krasen. Slovesen čut je objemal vso naravo, saj se je pripravljala na vzprejem majnika.

Pastir je žvižgal za čredo in trobil na rog stopaje počasi domov, a nikoli mu ni rog tako slovesno pel kot danes. Nagajivi telički niso bili še nikdar tako, rekel bi, razposajeni kot danes; menda so tudi čutili prihod majnika.

Lahen vetrec je pihljaj sem od vzhoda proti zahodu, poljubil vso naravo in ji naznanjal, da pride drugo jutro zgodaj — majnik.

Tihi mrak je objel zemljo, vse je spalo na videz, v resnici se je pa pripravljalo vse na vzprejem majnika.

Tam ob cesti je stal velik grm. Tamnotri je prenočevalo vsako noč neštevilno ptičkov. Druge dni so prav zgodaj pospali, a danes so kričali in peli še tudi v mrak, saj so imeli pevci zadnjo izkušnjo za vzprejem majnika.